

Kronik bragt i Information 11-11-21

Link: <https://www.information.dk/debat/2021/11/46-godhavnsdrenge-faaet-erstatning-resten-ofrene-faar-maaske-aldrig>

46 godhavnsdrenge har fået erstatning. Men resten af ofrene får det måske aldrig

Statsministeren har sagt undskyld til godhavnsdrenge og fået fjernet forældelsesfristen. Men regeringen har ikke sørget for, at de og andre børnehjemsbørn kan søge erstatning på ordentlige, lige vilkår. Der er risiko for forskelsbehandling, og det er ikke godt nok, skriver adjunkt i forvaltningsret Rasmus Grønved Nielsen i dette debatindlæg

Af adjunkt Rasmus Grønved Nielsen, Det Juridiske Fakultet ved Københavns Universitet

»I har ventet længe. Nu skal I ikke vente mere. På vegne af vores fortid, vores nutid og vores fælles fremtid – vil jeg se jer i øjnene, hver og en, og sige jer undskyld for den uret, der er gjort mod jer og jeres kære. For dem, der er her. For dem, der var. Og for dem, der følger efter. På vegne af hele Danmark – undskyld.«

De fleste husker nok den nytiltrådte statsminister Mette Frederiksens emotionelle tale den 13. august 2019 til de mange, der i tidens løb havde været udsat for overgreb på drengehjemmet Godhavn. Det var en stærk tale, og der er næppe tvivl om, at Frederiksen indkasserede en gedigen portion politisk kapital på den konto.

Undskyldningen satte punktum for en ømtålelig politisk strid, der havde ulmet længe. Samtidig var den startskuddet til et retsopgør.

Sagen er den, at undskyldningen ikke kun var en politisk markering. Når statsministeren siger undskyld i offentligheden, erkender hun på statens vegne at have optrådt ansvarspådragende over for en mere eller mindre veldefineret kreds af skadelidte.

Eftersom overgrebene indtraf for adskillige årtier siden, ville de nu voksne godhavnsdrenge krav under normale omstændigheder for længst være forældet. Det fastslog Østre Landsret netop i november 2017 i en sag om ophold på Godhavn i tidsrummet 1962-65.

Undskyldningen baner vej for erstatningskrav

I 2018 vedtog Folketinget imidlertid en ændring til forældelsesloven, hvorefter sådanne krav mod offentlige myndigheder slet og ret aldrig forældes.

Den statsministerielle pardon og den nye forældelseslov banede tilsammen vejen for et nyt søgsmål, som 17 godhavnsdrenge indledte mod Social- og Ældreministeriet i [august 2020](#).

Søgsmålet endte med et forlig af 25. februar 2021, hvorved hver af de 17 sagsøgere fik tildelt 300.000 kroner til fuld og endelig afgørelse af sagen. Dermed fik sagsøgerne krone for krone

Kronik bragt i Information 11-11-21

Link: <https://www.information.dk/debat/2021/11/46-godhavnsdrenge-faaet-erstatning-resten-ofrene-faar-maaske-aldrig>

den godtgørelse, de havde efterspurgt – og i tillæg hertil dækning for deres omkostninger forbundet med at føre sagen.

Beløbet på 300.000 kroner. er ikke tilfældigt, men nøje afstemt med praksis på området.

Dermed var der ikke sat endegyldigt punktum for godhavnsagen. Tværtom var det forudsigeligt, da 29 andre godhavnsdrenge kort tid herefter anmeldte deres krav på 300.000 kroner. Overraskende var det derimod, at Social- og Ældreministeriet i første omgang valgte at afvise kravene og dermed tvang godhavnsdrengenes advokat, Mads Krøger Pramming, til at udarbejde nye stævninger.

Udfaldet var nærmest givet på forhånd: Også disse retssager blev afsluttet forligsmæssigt den 8. oktober i år med en godtgørelse på 300.000 kroner til hver af sagsøgerne.

En uforståelig afvisning af godhavnsdrenge

Sagerne rejser nogle vanskelige juridiske spørgsmål. På den ene side må staten naturligvis ikke udbetale godtgørelse til hvem som helst, der forlanger det. Dokumentationen skal være på plads. Netop forholdene på Godhavn er – sammen med en række andre børnehjem – nogenlunde veldokumenterede, navnlig i Godhavnsrapporten fra 2010.

På den anden side er myndighederne bundet af en almindelig lighedsgrundsætning, der også gælder, når det offentlige udbetaler godtgørelse og indgår forlig. Lige forhold skal behandles ens.

Derfor er det i grunden uforståeligt, at Social- og Ældreministeriet blankt afviste den anden bølge af krav fra godhavnsdrenge. Alle oplysninger i sagen pegede på, at de 29 nye var sammenlignelige med de 17, der allerede havde fået udbetalt godtgørelse. Endnu en retssag var unødvendig og spild af ressourcer.

Selv hvis ikke alle individuelle forhold var tilstrækkeligt belyst, kan der argumenteres for, at ministeriet burde have foranstaltet udenretlige undersøgelser og indgået i forhandlinger med de potentielt skadelidte. Noget tyder på, at Social- og Ældreministeriet ikke er gearret til at håndtere den slags sager.

Indtil nu har undskyldningen kostet statskassen 13,8 mio. kr. i godtgørelse. Der er imidlertid grund til at formene, at vi kun har set toppen af isbjerget.

Vi risikerer at forskelsbehandle borgere

Godhavnsagen må forventes at kaste flere godtgørelseskrav af sig. Dertil kommer, at Godhavn blot var én ud af mange institutioner, hvor danske myndigheder gennem årtier har vendt det blinde øje til overgreb begået mod børn og unge. Det samme gælder i øvrigt andre persongrupper, for eksempel personer med handicap og visse andre minoriteter.

Statsministeren var bevidst herom allerede i august 2019: »Jeg siger ja til godhavnsdrenge. Jeg siger ja til alle børnehjemsbørn, der led overlast. I dag er jeres dag. Og der kommer flere dage. Jeg vil gå videre (...) Vi skal afdække, hvad der skete (...) Jeg vil åbne dørene til de mørke kapitler i vores historie. Kaste lys på fortiden. Og give ofrene oprejsning.«

Kronik bragt i Information 11-11-21

Link: <https://www.information.dk/debat/2021/11/46-godhavnsdrenge-faaet-erstatning-resten-ofrene-faar-maaske-aldrig>

Alt dette er imidlertid tomme ord, hvis ikke der tilvejebringes et administrativt setup, der kan følge sagerne til dørs på en ordentlig måde. Det kan ikke passe, at alle de mange potentielt godtgørelsesberettigede borgere skal tvinges igennem en opslidende og bekostelig domstolsproces – og slet ikke når myndighederne har indledt en praksis for at indgå forlig.

Nogle vil være i den uheldige situation, at forholdene på deres anstalt ikke har været genstand for granskning på samme måde som Godhavn. Resultatet kan nemt blive en vilkårlig forskelsbehandling af borgere. Det er ikke godt nok.

Personligt er jeg ikke sikker på, at det var fornuftigt fuldstændigt at fjerne forældelsesfristen. Der kan mønstres mange gode argumenter for, at der bør gælde en særlig lang forældelsesfrist for den slags krav, som der er tale om her. Der er trods alt ikke tale om oversete fakturaer. Men forældelsesfrister tjener legitime formål.

I den kommissionsbetænkning, der lå til grund for den store sanering af forældelsesreglerne i 2007, fremhæves netop, at reglerne skal begrænse procesførelse om forhold, der ligger langt tilbage i tiden. Det skyldes blandt andet, at bevisvanskeligheder reelt kan gøre det umuligt for kreditorer (her de godtgørelsesberettigede) at få medhold i søgsmål. Før eller siden må der trækkes en streg i sandet.

Når politikerne på trods heraf har valgt at fjerne fristen, og statsministeren samtidig erkender myndighedernes ansvar, skylder de at sikre en forsvarlig behandling af sagerne. Når man har sagt A, må man også sige B.

Den oplagte løsning er at etablere et administrativt nævn, der gives kompetence til at behandle godtgørelsesansmodninger. Derved kunne der skabes en bedre ramme for at få de enkelte sager undersøgt til bunds på det offentliges regning og samtidig sikre ligebehandling. Andet ville være at stikke godhavnsdrenge og alle de andre blå i øjnene.